

INTERNATIONAL JOURNAL OF ECONOMIC AND ADMINISTRATIVE ACADEMIC RESEARCH

Available online, ISSN: 2757-959X | www.ijdergisi.com | Economic and Administrative Academic Research

INVESTIGATION OF SATISFACTION PERCEPTIONS OF UNIVERSITY STUDENTS TO THE APPLICATION OF DISTANCE EDUCATION DURING THE CORONAVIRUS (COVID-19) PROCESS

Yılmaz GÜNEL^{a*}, Abdulkerim GÜLER^b

Divriği Nuri Demirağ Vocational School, Finance-Banking and Insurance Department, Sivas Cumhuriyet University, 58146 Sivas, Turkey

*Corresponding Author

ARTICLE INFO

Research Article

Received : 17/07/2021
Accepted : 02/09/2021

Keywords:

Distance Education,
Covid 19, Perception
of Satisfaction,
Education system.

ABSTRACT

Many institutions today consider distance learning an alternative option for face-to-face training. He or she is working at the universities in our country on a distance education to get a associate degree, bachelor's degree, master's degree and so on. various diplomas or certification programs are offered. In some universities, distance learning is preferred as a supporting factor for face-to-face training. Since universities in Turkey became compulsory for distance education, this practice has gained prominence during the pandemic. Technological advances have an important role in the spread and implementation of distance education. This study analyzes the satisfaction perceptions of university students about the remote education practice during the COVID-19 pandemic. The study covers associate degree and undergraduate students at Sivas Cumhuriyet University. This study is conducted to determine whether distance education in Turkey has a positive effect on the students of Sivas Cumhuriyet University, what the problems are, if any, and to offer various suggestions. The data of pre-graduate and undergraduate students were collected using the scales developed by Yıldırım (2014) and Eygü ve Karaman (2013). The SPSS 23.0 package program was used to analyze the questionnaires. Based on the analyses conducted, it was concluded that students did not experience any problems in distance education application other than systemic issues, and they accepted the education model as a good alternative to face-to-face education during the pandemic.

Uluslararası İktisadi ve İdari Akademik Araştırmalar Dergisi, 1(2), 2021, 54-73

KORONAVİRÜS (COVID-19) SÜRECİNDE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN UZAKTAN EĞİTİM UYGULAMASINA YÖNELİK MEMNUNİYET ALGILARININ İNCELENMESİ

MAKALE BİLGİSİ

Araştırma Makalesi

Geliş : 12/07/2021
Kabul : 01/09/2021

Anahtar Kelimeler:

Uzaktan Eğitim, Covid-19, Memnuniyet Algısı, Eğitim Sistemi.

ÖZ

Günümüzde eğitim veren birçok kurum uzaktan eğitim uygulamasını yüz yüze eğitim uygulamasına göre alternatif bir seçenek olarak görmektedir. Ülkemizdeki üniversitelerde uzaktan eğitimle ön lisans, lisans, lisansüstü vb. eğitimlerle çeşitli diploma veya sertifika programları açılmaktadır. Bazı üniversitelerdeyse yüz yüze eğitim uygulamasını destekleyici bir etmen olarak uzaktan eğitim uygulaması tercih edilmektedir. Koronavirüs döneminde Türkiye'deki Üniversitelerin uzaktan eğitime zorunlu geçmesi nedeniyle bu eğitim uygulamasına önem artmıştır. Teknolojik gelişmeler de uzaktan eğitim uygulamasının yaygınlaşması ve uygulanmasında önemli bir yere sahiptir. Bu çalışmada Covid 19 döneminde uzaktan eğitim uygulamasına karşı üniversite öğrencilerinin memnuniyet algıları incelenmiştir. Araştırma Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'ndeki ön lisans ve lisans öğrencilerini kapsamaktadır. Bu araştırma, ülkemizde uygulanan uzaktan eğitim uygulamasının Sivas Cumhuriyet Üniversitesi öğrencilerine olumlu etkisi olup olmadığını, varsa sorunların neler olduğunu tespit etmek ve çeşitli öneriler sunmak için yapılmıştır. Araştırmada Yıldırım (2014) ile Eygü ve Karaman'ın (2013) geliştirdikleri ölçekler kullanılarak ön lisans ve lisans öğrencilerinden veriler toplanmıştır. Anketlerin analizi için SPSS 23.0 paket programı kullanılmıştır. Yapılan analizler neticesinde öğrencilerin, uzaktan eğitim uygulamasında sistemsel sorunlar dışında sorunlar yaşamadıkları, pandemi sürecinde bu eğitim modelini yüz yüze eğitime göre iyi bir alternatif olarak kabul ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

^a yilmaz23gunel@gmail.com <https://orcid.org/0000-0003-4776-1344>

^b aguler@cumhuriyet.edu.tr <https://orcid.org/0000-0003-4220-918X>

1.GİRİŞ

Ülkelerin gelişmişlik düzeyi hangi seviyede olursa olsun, üniversite öğrencilerinin eğitim öğretim ihtiyaçlarının yalnızca yüz yüze eğitim ile karşılamak yeterli olmayabilir. Yüzyüze eğitim uygulamaları, eğitim hayatının başlangıcından beri gelişme kaydederek sürekli yenilenmiştir. Eğitimdeki bu yeni gelişmeleri doğrudan en iyi uygulayan yöntemlerden biri uzaktan eğitim uygulamaları olmuştur. Uzaktan eğitim uygulamaları, eğitimdeki en iyi yöntemler hakkında bildiklerimizin doğrudan uzaktan eğitim için geçerli olduğunu belirten “uzaktan eğitim farklı bir eğitim değil, sadece uzaktan eğitimidir” ifadesi ile özetlenmektedir (Simonso vd. 2019: 73).

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), Koronavirüs (Covid-19) hastalığı sebebiyle dünyanın her kesimine yayılan bu salgını pandemi olarak ilan ettikten sonra, hemen hemen birçok ülkede uzaktan eğitim sistemi uygulanmaya başlanmıştır.

Koronavirüs, hafif nezleyle başlayıp Orta Doğu Solunum Yolu Sendromu (MERS) ve Şiddetli Akut Solunum Yolu Sendromu (SARS) gibi daha ağır hastalıklara kadar farklı hastalıkların sebebi olarak tanımlanan geniş bir virüs ailesidir. Yeni bir tür koronavirüs (COVID-19), 2019 yılının sonlarında Çin’in Hubei eyaletine bağlı Wuhan şehrinde görülmüştür. Bu tür, daha önceden insanlarda bulunmayan yeni bir virüs türüdür ve 11 Mart 2020’de Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından küresel bir pandemi olarak sınıflandırılmıştır. (Dünya Sağlık Örgütü, 2020a).

Günümüzde pandemi öncesi dönemde uzaktan eğitim uygulamaları yapan pek çok üniversite mevcuttur. Bu üniversiteler, uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik imkânları ile eğitim imkânlarını geliştirerek, çalışanlara ve herhangi bir alanda kendini geliştirmeyi hedefleyenlere hayat boyu öğrenme olanağı sunabilmektedir.

Uzaktan eğitim uygulamaları, bilgi ve iletişim teknolojilerinin en üst seviyede kullanılmaya çalışıldığı bir eğitim şeklidir. Bilişim ve iletişim teknolojilerinde gerçekleşen her yeni gelişmeye paralel olarak, uzaktan eğitim sistemi yardımıyla, bilgisayar ve internet ortamında eğitim ve öğretim faaliyetlerinin kullanılması olanağı artmıştır. Zamana ve mekâna bağımlı olmaması, ekonomik ve etkileşimli bir eğitim biçimi olması uzaktan eğitimin yaygınlaşmasında etkili olmuştur (Toker Gökçe, 2008: 2).

Bilişim teknolojilerindeki değişim ve gelişimin eğitim öğretimde kullanılmasıyla birlikte, öğrencilerin öğrenme faaliyetlerine katılmaları ve öğrenmelerini arttırmaları için uzaktan eğitim, pozitif yönde bir talep görevi görmektedir (Serim ve Koch, 1996).

Gün geçtikte eğitim sisteminde daha çok yer kaplayan uzaktan eğitim uygulamalarının tasarımı ve değerlendirilmesi, bu sistemin başarısının artmasını sağlamaktadır. Böylece bu başarı, toplumda uzaktan eğitime yönelik bakış açısına, öğretim programıyla uyumlu olmasına, eğitimcilerin teknolojik pedagojik içerik bilgilerine, etkileşim olanaklarına, öğrencilerin öğrenebilme şekillerine, eğitimcilerin ve öğrencilerin araç-gereçleri ile buldukları ortamların etkin bir şekilde kullanılmasına, eğitimcilerin ve öğrencilerin çabalarına, ihtiyaçlarına, ilgilerine, tutumlarına ve motivasyonlarına bağımlıdır (Boling vd., 2012: 118).

Tüm Dünya’da kısa sürede yayılan Koronavirüs (Covid 19) salgını sebebiyle birçok eğitim kurumu uzaktan eğitim uygulamasına, koşullar itibarıyla zorunlu olarak geçmiştir. Uzaktan eğitim uygulamasıyla öğrencilerin eğitim öğretim faaliyetleri pandeminin seyrine göre belli bir süre bu şekilde devam ettirilmiştir. Covid 19 sürecinde uzaktan eğitim uygulaması daha iyi anlaşılmış ve eğitim öğretim faaliyetlerinde önemli bir yer edinmiştir.

Bu araştırmanın amacı, Koronavirüs (Covid-19) salgını döneminde uzaktan eğitim uygulamasına ilişkin olarak öğrencilerin tutumlarının ve algılarının ölçülmesidir. Böylece elde edilecek veriler ile salgın döneminde uygulanan uzaktan eğitimin değerlendirilmesi ve karşılaşılan sorunların belirlenmesi bu çalışmayı önemli kılmaktadır.

2.LİTERATÜR TARAMASI

Uzaktan eğitim uygulamasıyla ilgili olarak, alan yazında özellikle son yıllarda pek çok çalışmanın yapıldığı belirlenmiştir.

Yıldız ve Çakmak (2021) yaptıkları çalışmada, Türkiye'deki noterlerin ve noter personelinin demografik özellikleriyle uzaktan eğitim sürecini incelemişlerdir. Çalışma sonucunda, katılımcıların memnuniyetinin alt faktörler arasında, genel doyumun ise orta ve üst düzey arasında olduğu sonucuna varılmıştır.

Yumbul (2021) yaptığı çalışmada, liselerdeki öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı davranışlarını incelemiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin davranışlarının ortalamasının üzerinde olduğunu ortaya koymuştur. Cinsiyet, kıdem ve branş gibi değişkenlerde farklılıklar tespit etmiştir.

Terzi vd. (2021) yaptıkları çalışmada, COVID-19 pandemisinde hemşirelik bölümündeki öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi için Web tabanlı kesitsel bir araştırma yapmışlardır. Öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalamaları 101.62 ± 24.83 'tür (min = 43, max = 175).

Vasiliki vd. (2021) yaptıkları çalışmada, Yunan Üniversitesi öğrencilerinin acil durumlar nedeniyle uzaktan eğitime ilişkin tutumları incelenmiştir. Çalışma sonuçlarına göre, kursların teknik desteği ile birlikte bu süreçte eğitimcinin rolünün son derece önemli olduğunu göstermiştir. Ayrıca, eğitimcilerin varlığı öğrencilerin kaygılarıyla ilişkilidir.

Yıldız vd. (2021), yaptıkları çalışmada, eğitim-öğretim görenlerin pandemi döneminde uzaktan eğitim sistemlerinin kullanılmasına yönelik davranışlarını araştırmış ve böylece geçerliliği ve güvenilirliği olan bir ölçek geliştirmeyi amaçlamıştır. Çalışma sonucunda toplam varyansın %73.42'sini açıklayabilen 24 maddeden ve 4 boyuttan oluşan bir ölçek elde edilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı 0,93 olarak bulunmuştur.

Arslan (2021) yaptığı çalışmada, Covid 19 salgınında Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde öğrenim gören öğrencilere uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği geliştirmiştir. Ölçek doğrulayıcı faktör analiziyle test edilmiştir ve uyum indeksleri kabul aralığında olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alpha değeri) 0,884 olarak bulunmuştur.

Üçer (2020) yaptığı çalışmada, Yeditepe Üniversitesi iletişim fakültesi öğrencileriyle yapılan anket çalışmasıyla derin görüşme teknikleri uygulayarak uzaktan eğitim sisteminde kullanılan dijital araç-gerçeklerin etkinliği, öğrencilerin bu araç-gereçleri kullanabilmedeki motivasyonlarıyla ilgili uzaktan eğitim araçlarının değerlendirmesini yapmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen veriler değerlendirildiğinde öğrencilerin pandemi sürecinde uzaktan eğitim uygulamasında dijital araçları kullanmaktan genel olarak mutlu oldukları, hocalarıyla kolay iletişim kurdukları, bu gereçlerin kullanılmasının rahat olduğunu ve öğrencilere sağladıkları konfor açısından bir doyuma ulaştıkları tespit edilmiştir.

Yahşi ve Kırkıç (2020) yaptıkları çalışmada, İzmir'de çalışan öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin davranışlarını incelemişlerdir. Çalışma sonucunda, öğretmenlerin mesleki kıdemleri attıkça uzaktan eğitim tutumlarının düştüğü,

ayrıca okulda çalıştıkları süre arttıkça ise uzaktan eğitim tutumlarının azaldığı tespit edilmiştir.

Moçoşoğlu ve Kaya (2020) yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin uygulanmakta olan uzaktan eğitime yönelik tutumları belirlenmeye çalışılmıştır. Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin davranış seviyeleri cinsiyetine, eğitim durumuna, çalışılan kuruma (özel/resmi), bilgisayar olmasına, internet bağlantısı olmasına göre önemli seviyede farklılık bulunmazken; yaşa, kıdeme ve istihdam türüne göre önemli derecede farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Narlıkaya ve Demir (2020) yaptıkları çalışmada, Fırat Üniversitesi İİBF İşletme bölümünde okuyan öğrencilerin Covid-19 salgını sürecinde muhasebe ve finans derslerini alan öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin tutumlarını belirlemeye çalışmışlardır. Çalışma sonucunda muhasebe ve finans derslerini alan lisans öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik davranışları, cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermezken; akademik performans, sınıf, internet kullanım süresi ve uzaktan eğitim ön bilgi seviyesi değişkenleri açısından anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Durak Batıgün ve Şenkal Ertürk (2020) yaptıkları çalışmada, kişilerin Covid-19 ile ilgili duygu, düşünce ve davranışlarıyla bu hastalığa karşı aldıkları tedbirlerin neler olduğunu belirleyecek çok boyutlu bir ölçek geliştirmişlerdir. Çalışma sonucunda, 3 faktörden oluşan 22 maddelik bir ölçek elde edilmiştir. Doğrulamalı faktör analizi sonucunda elde edilen uyum indeksleri kabul edilebilir sınır içinde bulunmaktadır.

Özkul vd. (2020) yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin uzaktan eğitim sistemlerine yönelik fikirlerini tespit etmek amacıyla ölçek geliştirmişlerdir. Çalışma sonucunda, 15 madde ve iki boyuttan oluşan bir ölçek elde edilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alpha değeri 0,96 ile 0,89 arasında yer almaktadır.

Tarlakazan ve Tarlakazan (2020) yaptıkları çalışmada, çalışma grubunun uzaktan eğitime bakış açısını, karşılaştıkları sorunları ve çözüm önerilerini belirlemeye çalışmışlardır. Öğrencilerin uzaktan eğitimi benimsedikleri tespit edilmiştir. Eğitimin sürekliliği esasına göre; süreci uzaktan eğitimle tamamlayan öğrenciler; atölye, stüdyo veya derslikte yapılması gereken tasarım derslerinin uzaktan eğitimle yapılmasının dezavantajlarını dile getirmişlerdir.

Türküresin (2020) yaptığı çalışmada, Covid-19 salgını sebebiyle uygulanan uzaktan eğitim sisteminin öğretmen adaylarının görüşleriyle incelenmeyi amaçlamıştır. Çalışma sonucuna göre, öğretmen adaylarının uzaktan eğitime ilişkin fikirlerinin orta seviyede olduğu ve cinsiyete, internet erişimine sahip olma durumuna, dersi takip etme durumuna ve internet erişimi kotasına göre ölçeğin genel olarak ve boyutlarına göre önemli farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Yılmaz İnce vd. (2020) yaptıkları çalışmada, pandemi sürecinde öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin bilgi ve görüşleri araştırılmıştır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre, katılımcıların bilgisayar ve internete sahip olma olanaklarının uzaktan eğitime ilişkin görüşlerini etkilediği belirlenmiştir.

Buluk ve Eşitti (2020) yaptıkları çalışmada, Covid-19 sürecinin internet tabanlı uzaktan eğitimin gerekliliği nedeniyle bu eğitim sistemiyle ilgili turizm öğrencilerinin görüşleri tespit edilerek sisteminin değerlendirilmesi yapılmıştır. Çalışma sonucunda ÇOM Üniversitesinin gerçekleştirdiği uzaktan eğitim uygulamasında ders sisteminin turizmdeki lisans öğrencilerini çoğunluğunun (%86 civarını) takip ettiği tespit edilmiştir.

Sindiani vd. (2020) yaptıkları çalışmada, Ürdün'ün kuzeyindeki tıp öğrencileri arasında Covid-19 salgını sırasında uzaktan eğitim hakkında kesitsel bir çalışma yapmıştır. Çalışma kapsamında 3700 öğrenciden bulunmaktadır. Öğrencilerin (%55,8) 3 hafta sonra

online ders almaya başlamıştır. (%45,7) hibrit öğretim yöntemini (asenkon ve senkon), (%31,4) canlı dersleri ve %22,8'i kayıtlı dersleri kullanmıştır. Zoom en çok kullanılan platform olmuştur.

Orçanlı ve Bekmezci (2020) yaptıkları çalışmada, üniversite öğrencilerinin Covid-19 pandemisinde uygulanan uzaktan eğitimle ilgili algılarını ve bu algının ölçümlenebilmesi amacıyla ölçüm aracı geliştirmeye ve algı durumu ilişkisini tespit etmeye çalışmışlardır. Çalışma sonucunda Üniversite öğrencilerinin hem Covid-19 pandemisi algısının ve hem de pandemi ortamında yapılan uzaktan eğitim algısının yaşa, üniversiteye giriş alanına ve cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olduğu, ancak öğrencilerin okuduğu sınıf ile anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Bayram vd. (2019), yaptıkları çalışmada, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesinde çeşitli bölümlerindeki öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının belirlenmiştir. Çalışmaya Fakülte/yüksekokul açısından bakıldığında bölüm öğrencileri arasında Uzaktan eğitim dersine karşı avantaj ve sınırlılıklar alt boyutlarına ilişkin ortalamaları arasında anlamlı farkların olduğu tespit edilmiştir.

Arslan vd. (2019) yaptıkları çalışmada, Sivas Cumhuriyet Üniversitesindeki öğrencilerin uzaktan eğitim sisteminde eğitim-öğretime ilişkin fikirlerini belirtecek bir ölçeğin oluşturulması amaçlanmıştır. Çalışma sonucunda, 36 maddeden oluşan taslak ölçekten faktör analizi sonucunda 5 faktörden oluşan 21 maddelik bir ölçek geliştirilmiştir. Ölçeğin güvenilirlik değeri (Cronbach Alpha) 0,906'dır.

Bircan vd. (2018) yaptıkları çalışmada, Sivas Cumhuriyet Üniversitesindeki öğrencilerin uzaktan eğitim sistemindeki derslerine karşı ilgi ve alakaları tespit edilmeye çalışılmış, öğrencilerin gördükleri derslerin uzaktan eğitim sisteminde devam edip etmeme istekleri araştırılmıştır. Çalışma sonucunda, öğrencilerin bütün derslere ilişkin bakış açılarının cinsiyete göre farklılık göstermediği, kız ve erkek öğrencilerin derslerin uzaktan eğitimle verilmesini benimsediği ve yüz yüze sunulmasını istedikleri sonucuna varılmıştır.

Ainoutdinova vd. (2017) yaptıkları çalışmada, Rusya'da üniversite öğrencileri için uzaktan eğitimin avantajları ve dezavantajları konusunda inceleme yapmışlardır. Çalışmanın temel sonucu, genel olarak üniversite eğitiminin ve özel olarak yabancı dil eğitiminin kalitesini artıran verimli bir uzaktan eğitim modelinin tasarlanmasıdır.

Kırali ve Alcı (2016) yaptıkları çalışmada, uzaktan eğitim algısına yönelik cinsiyet, bilgisayar 1 günde kullanma durumu, bireysel bilgisayarlara ve internet erişimi bulunma gibi değişkenlere göre üniversite öğrencilerinin görüşleri incelenmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen bulgular sonrasında öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin tutumları cinsiyete ve internet bağlantısına sahip olmasına göre önemli bir farklılığa rastlanmamıştır.

Kışla (2016) yaptığı çalışmada, aday öğretmenlerin uzaktan eğitim sistemine ilişkin tutumlarını belirlemek için kullanılacak geçerliliği ve güvenilirliği olan bir ölçme aracı geliştirmek amaçlanmıştır. Tek boyutlu ve 35 maddelik geçerli ve güvenilir bir uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği oluşturulmuştur. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı(Cronbach Alpha) 0,89 olarak bulunmuştur.

Barış (2015) yaptığı çalışmada, Namık Kemal Üniversitesinde eğitim gören öğrencilerin uzaktan öğretime yönelik tutumlarının farklı değişkenlerle ilişkisi incelemiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin davranışlarının genelde düşük (2,440: SS = 0,721) olduğu belirlenmiştir. Cinsiyet değişkenine göre öğrenci davranışlarında önemli bir farklılık bulunmazken, bilgisayar 1 günde kullanma durumu, sürekli internet erişim imkânı olan ve mobil cihazı bulunan öğrencilerin tutum puanları, bulunmayan öğrencilere nazaran daha yüksektir.

3. UZAKTAN EĞİTİM SİSTEMİ

Uzaktan eğitim sistemi, ilk olarak 19. yüzyılın sonu ile 20.yüzyılın başında “mektupla öğrenim” ile başlayıp, daha sonra 1970’li yıllarda basılı araçlara ilave olarak radyo, televizyon, kaset vb. araçlarla yürütülmeye çalışılmıştır. Telekomünikasyon teknolojilerinde meydana gelen gelişmeler ve internet ortamının yaygınlaşmasıyla birlikte uzaktan eğitim uygulamalarında çeşitli ilerlemeler olmuştur (Kıralı ve Alcı, 2016: 61).

Uzaktan eğitim, öncelikli olarak basılı materyallerin kullanıldığı erken yazışma eğitiminden, çeşitli teknolojilerin kullanıldığı dünya çapında bir harekete dönüşmüştür. Geleneksel eğitime alternatif bir eğitim olarak ortaya çıkan uzaktan eğitimin hedefleri arasında, çeşitli diploma programları sunmak, gelişmekte olan ülkelerde bilgisizlikle mücadele etmek, ekonomik büyüme için eğitim fırsatları sağlamak ve geleneksel olmayan eğitim ortamlarında müfredatı zenginleştirmek bulunmaktadır. Ayrıca uzaktan yapılan bu eğitim sistemini kolaylaştırmak için çeşitli teknolojik dağıtım sistemleri (bilgisayar, internet vb.) kullanılmaktadır (Gunawardena ve McIsaac, 2004: 355).

Uzaktan eğitim sistemi, eğitim ve öğretimde gerekli zamanı olmayanlara bir takım fırsatlar sunmaktadır. Gencinden yaşlısına geniş bir kitleye ulaşabilmesi, özellikle evli kişilerin veya yurt dışında yaşayan kişilerin kariyerlerini, maaşlarını ve ailelerini bırakmadan eğitim hayatlarını sürdürebilmelerinde imkân sağlaması, eğitim faaliyetlerini görsel araçlarla (video, slayt vb.) çeşitlendirmesi uzaktan eğitimin önemini ve kullanımını arttırmıştır (Evans ve Shortall, 2011: 21).

Şişman’a göre (2011) uzaktan eğitim sistemi, öğretmenlerin ve öğrencilerin aynı anda aynı ortamda bulunma zorunluluğunun olmadığı bir eğitim sistemidir. Buna göre uzaktan eğitim; fiziki yapıların, araç-gereçlerin ve kaliteli eğitimin yetersiz olduğu, öğrenci sayısının ise fazla olduğu, okula devam etme problemlerinin bulunduğu, nüfustaki hızlı artıştan kaynaklı eğitim sorunlarının olduğu, ailelerin eğitime karşı ilgisiz kaldığı, öğrenme seviyeleri kaynaklı pek çok sebepten dolayı ülkemizde uygulanan bir eğitim şeklidir.

Uzaktan eğitim, kendine özgü doğasını tanımlayan teorik yapılar geliştiren bir eğitim alanı olarak ortaya çıkmış ve olgunlaşmıştır. Teorik yapıların ve modellerin sistematik gelişimine odaklanmak için alan tanımlama konusundaki tartışmaların ötesine geçmiştir. 21. yüzyılda uzaktan eğitimin teorik zorluklarını ele alan bir çalışmada, Garrison (2000), "Son otuz yılın temel teorik katkılarını incelerken, sağlam bir teorik temelin kanıtını görmekteyiz" şeklinde ifade etmiştir. Bununla birlikte uzaktan eğitimin, mevcut bilgiyi geliştirmede geniş bir yelpazedeki eğitim amaçlarını gerçekleştirmek ve deneyimleriyle yeni uygulamaları şekillendirmek için yeterli olup olmadığı tartışılmaktadır (Garrison, 2000: 1-17).

4.MATERYAL VE METOT

4.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, 2020-2021 eğitim öğretim yılında Sivas Cumhuriyet Üniversitesinde öğrenim gören tüm önlisans ve lisans öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmada çalışma grubunun belirlenmesinde kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışma kapsamında uzaktan eğitim ölçeği, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nde öğrenim gören 232 öğrenciye uygulanmıştır.

4.2. Veri Toplama Araçları

Bu çalışma kapsamında, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi öğrencilerine sunulan uzaktan eğitim uygulamasına ilişkin öğrenci görüşlerinin belirlenmesi adına, Yıldırım (2014) ile Eygü ve Karaman'ın (2013) geliştirdikleri ölçeklerden yararlanarak bir anket hazırlanmıştır.

Kullanılan anket iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda, öğrencilerin demografik özelliklerini içeren kişisel bilgiler yer almaktadır. İkinci kısımda ise, öğrencilerin uzaktan eğitim uygulamasına yönelik memnuniyet algıları ile bu konuya dair görüşlerini belirlemek için bir takım ifadeler yer verilmiştir. Bu ifadelere yönelik öğrencilerin katılım düzeyini belirlemek için beşli likert tipi ölçek kullanılmıştır. Öğrencilerden uzaktan eğitime ilişkin ilgili ifadeleri “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum” ve “Kesinlikle Katılıyorum” ölçütlerine göre değerlendirmeleri istenmiştir. Bu seçenekler önem seviyesine göre sırayla “1”, “2”, “3”, “4” ve “5” şeklinde derecelendirilmiştir.

4.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma için gerekli olan veriler, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi önlisans ve lisans öğrencilerinden, salgın sebebiyle online anket yoluyla elde edilmiştir. Elde edilen 232 anket sonucundan 32 tanesi, değerlendirmeye uygun görülmediği için çalışmadan çıkarılmıştır. Geriye kalan 200 adet ankette elde edilen veriler SPSS 23.0 paket programıyla analiz edilmiştir.

5. BULGULAR

Elde edilen verilere ilişkin maddelerin yapı geçerliliğini test etmek için açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Açıklayıcı faktör analizine ilişkin bulgular Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Maddeler	Bileşenler				
	Kişisel Uygunluk	Etkililik	Değerlendirme	Öğreticilik	Materyal
C4	,890				
C2	,870				
C1	,862				
C3	,858				
C6	,666				
C5	,617				
C11		,851			
C10		,843			
C9		,819			
C8		,812			
C7		,707			
C20			,894		
C19			,883		
C21			,835		
C14				,849	
C15				,783	
C13				,779	
C12				,744	
C16					,891
C18					,827
C17					,803
Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) = 0,805					

Bartlett Testi	Ki-Kare	4131,958
	Sd	210
	p	0,000

Tablo 1'de görüldüğü üzere, KMO katsayısı 0,805 olarak hesaplanmış ve örneklem büyüklüğünün faktör analizi için yeterli düzeyde olduğuna karar verilmiştir. Elde edilen bu değer 0,80-0,89 aralığında yer alması nedeniyle örneklem sayısının “çok iyi” olduğu ifade edilebilir (Tavşancıl 2010: 50). Ayrıca Bartlett testi sonuçlarına göre de maddeler arasında yüksek korelasyon ilişkileri olduğu, verilerin çoklu normal dağılımdan geldiği ($X^2 = 4131,958$; $p < 0,001$) belirlenmiştir (Kartal ve Bardakçı 2018: 41-42).

Faktör analizi sonuçlarına göre; C1, C2, C3, C4, C5 ve C6 soruları “Kişisel Uygunluk” boyutunu, C7, C8, C9, C10 ve C11 soruları “Etkililik” boyutunu, C19, C20 ve C21 soruları “Değerlendirme” boyutunu, C12, C13, C14 ve C15 soruları “Öğreticilik” boyutunu, C16, C17 ve C18 soruları ise “Materyal” boyutunu oluşturmaktadır.

Uygulanan ölçeğin güvenilirliğini test etmek amacıyla, ölçeğin alt boyutlarının ve tamamının Cronbach Alpha katsayı değerlerine bakılmış ve elde edilen bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Ölçek ve Faktörlerin Cronbach Alpha Katsayı Değerleri

Güvenirlik İstatistikleri	
Boyutlar	Cronbach's Alpha Katsayı Değeri
Kişisel Uygunluk	,894
Etkililik	,914
Öğreticilik	,811
Materyal	,945
Değerlendirme	,908
Toplam	,890

Tablo 2'de görüldüğü üzere, ölçeğin tamamına ait Cronbach α değeri (0,890) olarak hesaplanmıştır. Ayrıca ölçeğin, kişisel uygunluk boyutuna ait Cronbach α değerinin (0,894), etkililik boyutuna ait Cronbach α değerinin (0,914), öğreticilik boyutuna ait Cronbach α değerinin (0,811), materyal boyutuna ait Cronbach α değerinin (0,945) ve değerlendirme boyutuna ait Cronbach α değerinin ise (0,908) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçekte yer alan her bir boyutun ve ölçeğin tamamının Cronbach α katsayı değeri 0,8'den büyük olduğu için ölçeğin “yüksek güvenilirlikte” olduğu ifade edilebilir (Tavşancıl 2010: 29).

Araştırmaya katılanların demografik özelliklerine ilişkin elde edilen bulgular Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3. Araştırmaya Katılanların Demografik Özelliklerine İlişkin Sonuçlar

Demografik Özellikler	Frekans	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	104
	Bayan	96
Yaş	18-20 arası	74
	21-23 arası	87
	24-27 arası	27
	28 ve üzeri	12

Eğitim Programı	Ön lisans	106	53,0
	Lisans	94	47,0
Uzaktan Eğitim Derslerinde Kullanılan Cihaz	Bilgisayar	86	43,0
	Telefon	80	40,0
	Tablet	9	4,5
	Cihazım yok	4	2,0
	Bilgisayar ve telefon	14	7,0
	Bilgisayar, telefon ve tablet	7	3,5
Evde İnternet Bağlantı Durumu	Evet	133	66,5
	Hayır	67	33,5
İnternete Erişim İmkânı	Sınırsız	149	74,5
	Kotalı	51	25,5
Dersleri Takip Sıklığı	Hepsini takip ediyorum	65	32,5
	Genellikle takip ediyorum	75	37,5
	Bazen takip ediyorum	36	18,0
	Neredeyse hiç takip etmiyorum	24	12,0
	Sürekli internet bağlantısı kesiliyor	45	22,5
Dersleri Takip Edememedeki Problemler	Öğretim elemanlarına ulaşamıyorum	40	20,0
	Bilgisayar veya diğer donanımlarım eksik	49	24,5
	Ailevi sorunlarım oluyor	26	13,0
	Bunların dışında sorunlar yaşadım	18	9,0
	Herhangi bir sorun yaşamadım	22	11,0

Tablo 3'e göre, araştırmaya katılanların 96'sı (%48) kadın olup 104'ü erkektir (%52). Katılımcıların 74'ü (%37) 18-20 yaş arası, 87'si (%43,5) 21-23 yaş arası, 27'si (%13,5) 24-27 yaş arası, 12'si (%6) 28 yaş ve üzeri kişilerden oluşmaktadır. Katılımcıların 106'sı (%53) önlisans öğrencisi olup 94'ü (%47) lisans öğrencisidir. Katılımcıların 86'sınının (%43) uzaktan eğitim derslerinde bilgisayar, 80'inin (%40) telefon, 9'unun (%4,5) tablet, 14'ünün (%7) bilgisayar ve telefon, 7'sinin (%3,5) bilgisayar, telefon ve tablet kullandığı belirlenmiştir. Ayrıca katılımcıların 4'ünün (%2) bu derslere girecek herhangi bir cihazının olmadığı saptanmıştır. Katılımcıların 133'ünün (%66,5) evde internet bağlantısının olduğu ve 67'sinin de (%33,5) internet bağlantısının olmadığı belirlenmiştir. Katılımcıların 149'unun (%74,5) internete erişim imkânının sınırsız, 51'inin (%25,5) ise kotalı olduğu saptanmıştır. Katılımcıların 65'inin (%32,5) derslerin hepsini takip ettiği, 75'inin (%37,5) genellikle takip ettiği, 36'sınının (%18) bazen takip ettiği ve 24'ünün de (%12) neredeyse hiç takip etmediği sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların 45'inin (%22,5) sürekli internet bağlantısı kesildiği için

dersleri takip edemediği, 40'ının (%20) öğretim elemanlarına her zaman ulaşamadığı, 49'unun (%24,5) bilgisayar veya diğer donanımlarının eksikliği nedeniyle dersleri takip edemediği, 26'sının (%13) ailevi sorunlarından dolayı dersleri takip edemediği, 18'inin (%9) bunların dışında farklı bir sorun yaşadığı için dersleri takip edemediği ve 22'sinin de (%11) herhangi bir sorun yaşamadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılanlardan elde edilen verilerin normal dağılıma uyup uymadığının belirlenmesi amacıyla öncelikle çarpıklık ve basıklık katsayı değerlerine bakılmıştır. Elde edilen çarpıklık ve basıklık katsayı değerleri Tablo 4'de sunulmuştur. Ayrıca beş alt faktörün ortalama puanlarının normal dağılım sergileyip sergilemediği yapılan Kolmogorov-Smirnov Normallik testi yardımıyla belirlenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 5'de sunulmuştur.

Tablo 4. Çarpıklık ve Basıklık Katsayı Değerleri

Boyutlar		İstatistik	Std. Hata
Kişisel Uygunluk	Ortalama	3,8258	,061
	Çarpıklık	-,669	,172
	Basıklık	,184	,342
Etkililik	Ortalama	2,7670	,076
	Çarpıklık	,353	,172
	Basıklık	-,833	,342
Öğreticilik	Ortalama	3,5288	,071
	Çarpıklık	-,589	,172
	Basıklık	-,241	,342
Materyal	Ortalama	3,3750	,078
	Çarpıklık	-,105	,172
	Basıklık	-1,063	,342
Değerlendirme	Ortalama	2,6200	,080
	Çarpıklık	,465	,172
	Basıklık	-,508	,342

Tablo 5. Boyutlara Göre Normallik Testi

Faktörler	Kolmogrov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	Test İstatistiği	sd	sig.	Test İstatistiği	Sd	sig.
Kişisel Uygunluk	,150	200	,000	,945	200	,000
Etkililik	,099	200	,000	,957	200	,000
Öğreticilik	,170	200	,000	,934	200	,000
Materyal	,151	200	,000	,934	200	,000
Değerlendirme	,188	200	,000	,921	200	,000

Likert tipi ölçek üzerinden elde edilen veriler için değişkenlerin normallik sınamasında, çarpıklık katsayısının ± 1 aralığında ve basıklık katsayısının da ± 2 aralığında değer alması literatürde kabul gören bir kriterdir (Tabachnick ve Fidell 2007; akt: Ilgaz 2015: 878). Bu bağlamda, Tablo 4'deki beş faktörün çarpıklık ve basıklık değerleri göz önüne alındığında, tüm faktörlerin gerekli şartı sağladığı saptanmıştır. Fakat Kolmogorov-Smirnov Testi sonuçlarına göre (Tablo 5) beş faktöründe ortalama puanlarının normal dağılım göstermediği görülmektedir ($p < 0.05$). Bu bulgular doğrultusunda beş faktörün normal dağılım göstermediği ve normallik varsayımının sağlanmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların, ölçekte yer alan tüm boyutlara ait ifadelerle katılım düzeylerinin, cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği, Mann Whitney U Testi ile incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Cinsiyete Göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Faktörler	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıralar Top.	U	p
Kişisel Uygunluk	Erkek	104	93,73	9748,00	4288	0,084
	Kadın	96	107,83	10352,00		
Etkililik	Erkek	104	91,55	9521,50	4061,5	0,023*
	Kadın	96	110,19	10578,50		
Öğreticilik	Erkek	104	103,74	10789,00	4655	0,403
	Kadın	96	96,99	9311,00		
Materyal	Erkek	104	90,37	9398,50	3938,5	0,009*
	Kadın	96	111,47	10701,50		
Değerlendirme	Erkek	104	86,25	8970,50	3510,5	0,000*
	Kadın	96	115,93	11129,50		

Tablo 6'da görüldüğü üzere, cinsiyet ile etkililik, materyal ve değerlendirme boyutları arasında ($p < 0,05$) anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre, erkek öğrenciler ile kadın öğrencilerin uzaktan eğitim boyutları arasında farklılaştığı saptanmıştır. Ayrıca erkek ve kadınların etkililik, materyal ve değerlendirme boyutlarına yönelik sıra sayı ortalamaları incelendiğinde, kadınların erkeklere göre bu üç boyutu da daha fazla önemsedikleri belirlenmiştir.

Tablo 7. Yaşa Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Faktörler	Yaş	N	Sıra Ort.	χ^2	p
Kişisel Uygunluk	18 ile 20 arası	74	106,47	2,200	0,532
	21 ile 23 arası	87	95,49		
	24 ile 27 arası	27	95,02		
	28 ve üzeri	12	112,33		
Etkililik	18 ile 20 arası	74	90,43	15,455	0,001*
	21 ile 23 arası	87	118,11		
	24 ile 27 arası	27	84,07		
	28 ve üzeri	12	71,92		
Öğreticilik	18 ile 20 arası	74	71,38	44,111	0,000*
	21 ile 23 arası	87	124,02		
	24 ile 27 arası	27	122,52		
	28 ve üzeri	12	60,00		
Materyal	18 ile 20 arası	74	99,72	0,647	0,886
	21 ile 23 arası	87	101,73		
	24 ile 27 arası	27	103,85		
	28 ve üzeri	12	88,83		
Değerlendirme	18 ile 20 arası	74	85,49	9,175	0,027*
	21 ile 23 arası	87	109,89		
	24 ile 27 arası	27	102,17		
	28 ve üzeri	12	121,21		

Tablo 7'ye göre, yaş değişkeni ile etkililik, öğreticilik ve değerlendirme boyutları arasında anlamlı bir farklılık ($p < 0,05$) olduğu tespit edilmiştir. Yani, bu boyutlar yaş aralıklarına göre farklılaşmaktadır. Yaşı 21 ile 23 arasında olan öğrencilerin öğrenmede ve öğreticilikte daha etkili oldukları, yüzyüze eğitime nazaran uzaktan eğitim sistemini tercih ettikleri, 28 yaş ve üzeri öğrencilerin ise uzaktan eğitim sisteminde dersleri daha iyi değerlendirip takip ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 8. Eğitim Programına Göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Faktörler	Eğitim Programı	N	Sıra Ort.	Sıralar Top.	U	p
Kişisel Uygunluk	Ön lisans	106	105,17	11148,00	4487	0,224
	Lisans	94	95,23	8952,00		
Etkililik	Ön lisans	106	105,50	11182,50	4452,5	0,194
	Lisans	94	94,87	8917,50		
Öğreticilik	Ön lisans	106	102,61	10876,50	4758,5	0,579
	Lisans	94	98,12	9223,50		
Materyal	Ön lisans	106	103,13	10931,50	4703,5	0,49
	Lisans	94	97,54	9168,50		
Değerlendirme	Ön lisans	106	110,46	11708,50	3926,5	0,008*
	Lisans	94	89,27	8391,50		

Tablo 8'de görüldüğü üzere, eğitim programı ile değerlendirme boyutu arasında anlamlı bir farklılık ($p < 0,05$) tespit edilmiştir. Ayrıca önlisans ve lisans öğrencilerinin değerlendirme boyutu sıra sayı ortalamaları incelendiğinde, önlisans öğrencilerinin değerlendirme boyutuna lisans öğrencilerine göre daha fazla önem gösterdikleri belirlenmiştir.

Tablo 9. Kullanılan Cihaz Değişkenine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Faktörler	Uzaktan Eğitim Dersleri İçin Kullanılan Cihaz	N	Sıra Ort.	χ^2	p
Kişisel Uygunluk	Bilgisayar	86	101,94	3,544	0,617
	Telefon	80	100,30		
	Tablet	9	87,33		
	Cihazım yok	4	55,50		
	Bilgisayar ve telefon	14	107,39		
	Bilgisayar, telefon ve tablet	7	113,93		
Etkililik	Bilgisayar	86	81,24	17,105	0,004*
	Telefon	80	116,72		
	Tablet	9	112,56		
	Cihazım yok	4	107,50		
	Bilgisayar ve telefon	14	113,75		
	Bilgisayar, telefon ve tablet	7	105,71		
Öğreticilik	Bilgisayar	86	106,16	12,787	0,025*
	Telefon	80	84,76		
	Tablet	9	120,83		
	Cihazım yok	4	123,25		
	Bilgisayar ve telefon	14	118,29		
	Bilgisayar, telefon ve tablet	7	136,07		

Materyal	Bilgisayar	86	99,69	12,176	0,032*
	Telefon	80	107,33		
	Tablet	9	81,11		
	Cihazım yok	4	73,25		
	Bilgisayar ve telefon	14	117,07		
	Bilgisayar, telefon ve tablet	7	39,79		
Değerlendirme	Bilgisayar	86	93,10	8,801	0,117
	Telefon	80	100,10		
	Tablet	9	111,11		
	Cihazım yok	4	83,38		
	Bilgisayar ve telefon	14	137,68		
	Bilgisayar, telefon ve tablet	7	117,79		

Tablo 9’da görüldüğü üzere, uzaktan eğitim dersleri için kullanılan cihazlar ile etkililik, öğreticilik ve materyal boyutları arasında anlamlı bir farklılık ($p<0,05$) tespit edilmiştir. Etkililik boyutunda telefon kullananlar lehine bir farklılık tespit edilmiştir. Öğreticilik boyutunda bilgisayar, telefon ve tablet kullanan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık görülmektedir. Materyal boyutunda ise, bilgisayar ve telefon kullanan öğrenciler lehine bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 10. İnternet Bağlantısına Göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Faktörler	Evde İnternet Bağlantısı	N	Sıra Ort.	Sıralar Top.	U	p
Kişisel Uygunluk	Evet	133	104,02	13835,00	3987	0,223
	Hayır	67	93,51	6265,00		
Etkililik	Evet	133	101,59	13511,00	4311	0,708
	Hayır	67	98,34	6589,00		
Öğreticilik	Evet	133	109,02	14499,00	3323	0,003*
	Hayır	67	83,60	5601,00		
Materyal	Evet	133	112,82	15005,50	2816,5	0,000*
	Hayır	67	76,04	5094,50		
Değerlendirme	Evet	133	105,82	14074,50	3747,5	0,062
	Hayır	67	89,93	6025,50		

Tablo 10’da görüldüğü üzere, internet bağlantı durumu ile öğreticilik ve materyal boyutları arasında anlamlı bir farklılık ($p<0,05$) tespit edilmiştir. Ayrıca evet ve hayır cevabını veren öğrencilerin öğreticilik ve materyal boyutlarına yönelik sıra sayı ortalamaları incelendiğinde, evde internet bağlantısı olan öğrencilerin her iki boyutu da bu bağlantıya sahip olmayan öğrencilere göre daha fazla önem gösterdikleri belirlenmiştir.

Tablo 11. İnternet Erişim İmkânına Göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Faktörler	İnternete Erişim İmkânı	N	Sıra Ort.	Sıralar Top.	U	p
Kişisel Uygunluk	Sınırsız	149	99,69	14854,00	3679	0,734
	Kotalı	51	102,86	5246,00		

Etkililik	Sınırsız	149	109,96	16384,50	2389,5	0,000*
	Kotalı	51	72,85	3715,50		
Öğreticilik	Sınırsız	149	113,63	16931,00	1843	0,000*
	Kotalı	51	62,14	3169,00		
Materyal	Sınırsız	149	105,35	15696,50	3077,5	0,040*
	Kotalı	51	86,34	4403,50		
Değerlendirme	Sınırsız	149	106,75	15905,50	2868,5	0,008*
	Kotalı	51	82,25	4194,50		

Tablo 11’de görüldüğü üzere, internete erişim imkânında kişisel uygunluk boyutu hariç diğer tüm boyutlar arasında anlamlı bir farklılık ($p < 0,05$) tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin internete erişim imkânlarına göre etkililik, öğreticilik, materyal ve değerlendirme boyutlarına yönelik sıra sayı ortalamaları incelendiğinde, internete erişim imkânı sınırsız olan öğrencilerin bu dört boyutu da internete erişim imkânı kotalı olan öğrencilere göre daha fazla önem gösterdikleri belirlenmiştir.

Tablo 12. Dersleri Takip Etme Sıklığına Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Faktörler	Dersleri Takip Sıklığı	N	Sıra Ort.	χ^2	p
Kişisel Uygunluk	Hepsini takip ediyorum	65	113,52	8,528	0,036*
	Genellikle takip ediyorum	75	87,78		
	Bazen takip ediyorum	36	109,72		
	Neredeyse hiç takip etmiyorum	24	91,15		
Etkililik	Hepsini takip ediyorum	65	114,61	12,741	0,005*
	Genellikle takip ediyorum	75	84,88		
	Bazen takip ediyorum	36	115,39		
	Neredeyse hiç takip etmiyorum	24	88,77		
Öğreticilik	Hepsini takip ediyorum	65	109,68	23,342	0,000*
	Genellikle takip ediyorum	75	111,27		
	Bazen takip ediyorum	36	95,01		
	Neredeyse hiç takip etmiyorum	24	50,19		
Materyal	Hepsini takip ediyorum	65	124,92	42,329	0,000*
	Genellikle takip ediyorum	75	97,15		
	Bazen takip ediyorum	36	105,90		
	Neredeyse hiç takip etmiyorum	24	36,71		
Değerlendirme	Hepsini takip ediyorum	65	113,12	6,679	0,083
	Genellikle takip ediyorum	75	99,37		
	Bazen takip ediyorum	36	93,03		
	Neredeyse hiç takip etmiyorum	24	81,06		

Tablo 12’de görüldüğü üzere, dersleri takip etme sıklığı ile değerlendirme boyutu hariç ($p>0,05$) diğer tüm boyutlar arasında anlamlı bir farklılık ($p<0,05$) tespit edilmiştir. Buna göre, derslerin hepsini takip eden öğrencilerin uzaktan eğitim sistemine kişisel uygunluğu olduğu söylenebilir. Yani, öğrencilerin derslerini genellikle veya hepsini takip edenler lehinde bu boyutlar arasında farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 13. Dersleri Takip Etmemeğe Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Faktörler	Dersleri Takip Etmemedeki Problemler	N	Sıra Ort.	χ^2	p
Kişisel Uygunluk	Sürekli internet bağlantısı kesiliyor	45	84,22	14,822	0,011*
	Öğretim elemanlarına ulaşamıyorum	40	103,83		
	Bilgisayar veya diğer donanımlarım eksik	49	117,85		
	Ailevi sorunlarım oluyor	26	80,42		
	Bunların dışında sorunlar yaşadım	18	124,58		
	Herhangi bir sorun yaşamadım	22	93,14		
Etkililik	Sürekli internet bağlantısı kesiliyor	45	70,59	24,817	0,000*
	Öğretim elemanlarına ulaşamıyorum	40	119,99		
	Bilgisayar veya diğer donanımlarım eksik	49	108,35		
	Ailevi sorunlarım oluyor	26	87,29		
	Bunların dışında sorunlar yaşadım	18	93,78		
	Herhangi bir sorun yaşamadım	22	129,89		
Öğreticilik	Sürekli internet bağlantısı kesiliyor	45	61,47	39,961	0,000*
	Öğretim elemanlarına ulaşamıyorum	40	111,66		
	Bilgisayar veya diğer donanımlarım eksik	49	90,15		
	Ailevi sorunlarım oluyor	26	129,83		
	Bunların dışında sorunlar yaşadım	18	120,81		
	Herhangi bir sorun yaşamadım	22	131,82		
Materyal	Sürekli internet bağlantısı kesiliyor	45	67,27	26,933	0,000*
	Öğretim elemanlarına ulaşamıyorum	40	115,23		
	Bilgisayar veya diğer donanımlarım eksik	49	122,64		
	Ailevi sorunlarım oluyor	26	89,25		

Değerlendirme	Bunların dışında sorunlar yaşadım	18	95,53	32,961	0,000*
	Herhangi bir sorun yaşamadım	22	109,75		
	Sürekli internet bağlantısı kesiliyor	45	62,28		
	Öğretim elemanlarına ulaşamıyorum	40	112,49		
	Bilgisayar veya diğer donanımlarım eksik	49	120,94		
	Ailevi sorunlarım oluyor	26	87,52		
	Bunların dışında sorunlar yaşadım	18	108,06		
	Herhangi bir sorun yaşamadım	22	120,52		

Tablo 13’de görüldüğü üzere, dersleri takip etmemedeki problemler ile tüm boyutlar arasında anlamlı bir farklılık ($p<0,05$) tespit edilmiştir. Buna göre, Kişisel uygunluk, etkililik, materyal ve değerlendirme boyutunda genellikle bilgisayar veya diğer donanım eksikliğinden veya öğretim elemanlarına ulaşım sıkıntısından dolayı farklılıklar olduğu, öğreticilik boyutunda ailevi sorunlar yüzünden ve diğer başka sorunlardan dolayı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

6. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada, araştırma grubundaki öğrencilerin demografik özellikleri ile ilgili frekans ve yüzde değerleri incelenmiştir. Ayrıca çeşitli istatistiksel analizler ile öğrencilerin ölçekte yer alan ifadelerine verdikleri cevaplar arasındaki farklılıklar belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, uzaktan eğitim uygulamasında kadın öğrencilerin erkek öğrencilere nazaran uzaktan eğitim ile verilen derslerde etkililik, materyal ve değerlendirme boyutlarını daha fazla önemsedikleri görülmüştür. Benzer şekilde Morante, Djenidi, Clark ve West (2017), Doğan (2020) yaptıkları çalışmalarla, kız öğrencilerin uzaktan eğitim uygulamasına ilişkin erkek öğrencilere göre daha olumlu tutum sergilediği sonucuna ulaşmıştır. Buna karşın Birişçi (2013), Türküresin (2020) yaptıkları çalışmalar ile erkek öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının kız öğrencilere göre daha fazla olduğunu fakat bu sonucun anlamlı olmadığını saptamıştır. Görülen bu farklılığın örneklem grubunun özelliklerinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Yaşı 21 ile 23 arasında olan öğrencilerin öğrenmede ve öğreticilikte daha etkili oldukları, yüzyüze eğitime nazaran uzaktan eğitim sistemini tercih ettikleri, 28 yaş ve üzeri öğrencilerin ise uzaktan eğitim sisteminde dersleri daha iyi değerlendirip takip ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Önlisans programındaki öğrencilerin uzaktan eğitim sistemindeki problemleri aştıkları, sistemdeki ders içeriklerine rahatlıkla erişebildikleri belirlenmiştir.

Uzaktan eğitim dersleri için kullanılan cihazlarda telefon kullanan öğrencilerin daha etkili öğrenme fırsatı yakaladığı, bilgisayar, telefon ve tablet kullanan öğrencilerin ise uzaktan eğitim sisteminin öğreticilik açısından daha iyi olduğu, ders içeriği kaynakları açısından bilgisayar ve telefon kullananların bu kaynaklara kolay erişebildikleri söylenebilir.

Öğrencilerin internet bağlantılarının olmasının uzaktan eğitim sistemiyle öğrenmeyi kolaylaştırdığı ve ders içeriklerine ulaşmalarında sıkıntı yaşamamalarında etkili olduğu

saptanmıştır. Türküresin (2020) yaptığı çalışmada, “Kişisel Uygunluk”, “Etkililik” boyutlarında ve ölçeğin genelinde internet erişimine sahip olan öğrencilerin lehine bir farklılık bulmuştur. Ayrıca Pepeler, Özbek ve Adanır (2018) internet erişimi bulunan öğrencilerin uzaktan eğitime dair daha olumlu olduklarını belirlemiştir. Bu çalışmalardan da görüldüğü üzere uzaktan eğitimin etkili olabilmesi adına internet erişiminin önemli bir faktör olduğu ifade edilebilir.

İnternete erişim imkânları sınırsız olan öğrencilerin kotalı olanlara göre uzaktan eğitim sisteminden daha fazla memnun kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Türküresin (2020) yaptığı çalışmada, internete erişim imkânları sınırsız olan öğrencilerin “Kişisel Uygunluk”, “Etkililik” boyutlarında ve ölçeğin genelinde daha yüksek ortalamaya sahip olduğunu ve bu farklılığın anlamlı düzeyde olduğunu belirlemiştir. Bu sonuçlara göre internete erişim imkânının kotasız olmasının, öğrencilerin uzaktan eğitimden yeterince yararlanması adına çok önemli olduğu düşünülmektedir.

Öğrencilerden derslerini genellikle veya hepsini takip edenlerin, uzaktan eğitimden daha fazla memnun kaldıkları belirlenmiştir. Demirkan, Bayra ve Baysan (2016) yaptıkları çalışma ile derslerini uzaktan eğitim uygulamasıyla takip eden öğrencilerin dönem sonunda daha başarılı olduklarını saptamıştır. Türküresin (2020) ise uzaktan eğitim derslerini düzenli takip eden öğrencilerin görüşlerinin “Kişisel Uygunluk” boyutunda ve ölçeğin genelinde olumlu olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçlara göre uzaktan eğitim derslerinin hepsini takip eden öğrencilerin uzaktan eğitim sistemine kişisel uygunluğu olduğu söylenebilir.

Genellikle bilgisayar veya diğer donanım eksikliğinden veya öğretim elemanlarına ulaşım sıkıntısından dolayı öğrencilerin dersleri takip edememe sorunlarının olduğu, ayrıca öğreticilik boyutunda ailevi sorunlar yüzünden ve diğer başka sorunlardan dolayı öğrencilerin eğitimlerinin etkilendiği görülmüştür. Türküresin (2020) öğrencilerin uzaktan eğitimde en fazla “Etkileşim Eksikliği” ile sorunlar yaşadığını bunu sırasıyla “Sistem Sorunları”, “İnternet Sıkıntısı”, “Disiplin Sorunları”, “Ölçme ve Değerlendirmeden Kaynaklı Sorunlar” ve “Öğrenmenin Kalıcı Olmaması” sorunlarının izlediğini belirlemiştir. Kan ve Fidan (2016) ise uzaktan eğitim dersine yönelik oluşan sorunların, özellikle uygulama ve iletişim eksikliğinden kaynaklandığını belirlemiştir. Yapılan bu çalışmalardan da görüldüğü üzere, iletişim ve sistem probleminin aşılmasıyla uzaktan eğitimin daha verimli olacağı düşünülmektedir.

Öğrencilerin uzaktan eğitim uygulamasında, sistemsel sorunlar dışında sorunlar yaşamadıkları göz önüne alındığında, pandemi sürecinde bu eğitim modelini yüz yüze eğitime göre iyi bir alternatif olarak kabul ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Pınar ve Akgül (2020) yaptıkları çalışma ile pandemi döneminde uzaktan eğitimin, eğitimin sürmesi adına bir alternatif olarak uygulanabileceği sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca, uzaktan eğitim uygulamalarında daha iyi sonuçlar alınmasının sistemsel problemlerin çözülmesiyle mümkün olabileceği, öğrencilerin daha az etkili olsa da, uzaktan eğitim sistemini kabul edilebilir bir alternatif olarak gördükleri ifade edilebilir.

KAYNAKÇA

- Ainoutdinova, I.N., Khuziakmetov, A.N. & Tregubova, T.M. (2017). Advantages and disadvantages of distance education for university students in Russia. *Modern Journal of Language Teaching Methods*, 7(9).
- Arslan, R., Bircan, H., & Eleroğlu, H., (2019). Uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi: Cumhuriyet Üniversitesi Örneği. *S.C.Ü. İİBF Dergisi*, Cilt 20, Sayı 2, 409-427.

- Arslan, R. (2021). Salgın döneminde uygulanan uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi, KAÜ İİBFD, Cilt 12, Sayı 23, 369-393. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1728642>.
- Barış, M. (2015). Üniversite öğrencilerinin uzaktan öğretime yönelik tutumlarının incelenmesi: Namık Kemal Üniversitesi Örneği. *Sakarya University Journal of Education*, 5 (2) , 36-46. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/suje/issue/20639/220097>.
- Bayram, M., Peker, A., Aka, S. & Vural, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim dersine karşı tutumlarının incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt 4, Sayı 3, 330-345. <https://www.doi.org/10.31680/gaunjss.586113>.
- Bircan, H., Eleroğlu, H., Arslan, R. & Ersoy, M. (2018). Cumhuriyet Üniversitesi öğrencilerinin uzaktan eğitimde sunulan derslere yönelik bakış açısı. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, Cilt 5, Sayı 12, 91-100. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/asead/issue/41905/505237>.
- Birişçi, S. (2013). Video Konferans Tabanlı Uzaktan Eğitime İlişkin Öğrenci Tutumları ve Görüşleri. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 2(1), 24-40.
- Boling, E. C., Hough, M., Krinsky, H., Saleem, H. & Stevens, M. (2012). Cutting the distance in distance education; Perspectives on what promotes positive, online learning experiences. *The Internet and Higher Education*, Cilt 15, Sayı 2, 118-126.
- Buluk, B. & Eşitti, B. (2020). Koronavirüs (Covid-19) sürecinde uzaktan eğitimin turizm lisans öğrencileri tarafından değerlendirilmesi. *Journal of Awareness*, Cilt 5, Sayı 3, s.285-298. <https://doi.org/10.26809/joa.5.021>.
- Demirkan, Ö., Bayra, E. & Baysan, E. (2016). Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Dersleri Takip Etme Durumlarının Dönem Sonu Başarılarına Etkisi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 20(1), 47-75.
- Doğan, Y. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Çevrim-İçi Yabancı Dil Öğrenmeye Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(1), 483-504.
- Durak Batıgün, A. & Şenkal Ertürk, İ. (2020). Çok Boyutlu Covid-19 ölçeği geliştirme, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 8(18), 406-421. <https://dx.doi.org/10.7816/nesne-08-18-04>.
- Dünya Sağlık Örgütü (2020a). Covid-2019 dâhil, ortaya çıkan solunum yolu virüsleri: tanı yöntemleri, önleyici tedbirler, cevap ve kontrol. <https://openwho.org/courses/introduction-to-Covid-19-TR>, Erişim tarihi: 10.07.2021.
- Evans, D. & Shortall, T. (2011). Students' views on the advantages and disadvantages of open distance learning versus traditional on-campus learning in a master's degree course for language teachers in a British University. *The Journal of Nursing Studies*, 10(1), 21-30. <http://www.ncn.ac.jp/academic/020/2011/2011jns-ncnj05.pdf>.
- Garrison, R. (2000). Theoretical challenges for distance education in the 21st century: A shift from structural to transactional issues. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 1(1), 1-17. <https://doi.org/10.19173/irrodl.v1i1.2>.
- Gunawardena, C.N. & McIsaac, M. S. (2004). *Distance education. in D. Jonassen (Ed.), The handbook of research on education communications and technology (2nd ed., Syf. 355-395)*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.

- İlgaz, Hale (2015). "Ergenler İçin Oyun Bağımlılığı Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlama Çalışması". *Elementary Education Online*. Cilt:14, Sayı:2; 874-884.
- Kan, A. Ü. & Fidan, E. K. (2016). Türk Dili Dersinin Uzaktan Eğitimle Yürütülmesine İlişkin Öğrenci Algıları. *Turkish Journal Of Educational Studies*, 3(2), 23-44.
- Kartal Mahmut ve Bardakçı Sait (2018). *SPSS ve Amos Uygulamalı Örneklerle Güvenirlilik Ve Geçerlik Analizleri 1*. Baskı. Ankara: Akademisyen Yayınevi.
- Kıralı, F.N. & Alcı, B. (2016). Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim algısına ilişkin görüşleri. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 8(30), 55-83. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/319483>.
- Kışla, T. (2016). Uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması . *Ege Eğitim Dergisi*, 17(1) , 258-271. <https://doi.org/10.12984/eed.01675>.
- Moçoşoğlu, B. & Kaya, A. (2020). Koronavirüs hastalığı (COVID-19) sebebiyle uygulanan uzaktan eğitime yönelik öğretmen tutumlarının incelenmesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 2(1), 15-43. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ksued/issue/59531/800151>.
- Morante, A., Djenidi, V., Clark, H. & West, S. (2017). Gender Differences in Online Participation: Examining a History and a Mathematics Open Foundation Online Course. *Australian Journal of Adult Learning*, 57(2), 266-293.
- Narlıkaya, Z. & Demir, Ö. (2020). Covid-19 salgını sürecinde muhasebe ve finans derslerini alan öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin tutumlarının araştırılması. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(60), 2894-2904, <http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.2104>.
- Orçanlı, K. & Bekmezci, M. (2020). Üniversite öğrencilerinin covid-19 pandemisinde uzaktan eğitim algısının belirlenmesi ve bazı demografik değişkenlerle ilişkisi. *Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 6(2), 88-108. <http://dx.doi.org/10.29131/uiibd.836277>.
- Özkul, R., Kırnık, D., Dönük, O., Altunhan, Y. & Altunkaynak, Y. (2020). Uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşleri; ölçek çalışması. *Turkish-Studies*, 15(8), 3655-3667, <http://doi.org/10.7827/TurkishStudies.46557>.
- Pepeler, E., Özbek, R. & Adanır, Y. (2018). Uzaktan Eğitim İle Verilen İngilizce Dersine Yönelik Öğrenci Görüşleri: Muş Alparslan Üniversitesi Örneği. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(3), 421-429.
- Pınar, M. A. & Akgül, D. G. (2020). The Opinions Of Secondary School Students About Giving Science Courses With Distance Education During The Covid-19 Pandemic. *Journal Of Current Researches On Social Sciences*, 10(2), 461-486.
- Serim, F. & Koch, M. (1996), *NetLearning: Why Teachers Use the Internet*, Songline Studios, O'Reilly Associates, Inc.
- Simonson, M., Zvacek, S. M. & Smaldino, S. (2019). *Teaching and learning at a distance: Foundations of distance education*, 7th ed. Charlotte, NC: Information Age Publishing.
- Sindiani, A., Obeidat N., Alshdaifat, E., Elsalem, L., Alwani, M.M., Rawashdeh, H., Fares, A.S., Alalawne, T. & Tawalbeh, L.I. (2020). Distance education during the Covid-19 outbreak: A cross-sectional study among medical students in North of Jordan. *Annals of Medicine and Surgery*, 186-194. <http://dx.doi.org/10.1016/j.amsu.2020.09.036>.

- Şişman, M. (2010). *Eğitim Bilimine Giriş (7. Baskı)*. Pegem Akademi.
- Tarлакazan, E. & Tarлакaza, B.E. (2020). Covid 19 pandemi sürecinde türkiye’de uzaktan eğitim çalışmaları: Kastamonu Üniversitesi Örneği, *Turkish Studies*, 15(7), 3107-3122, <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43704>.
- Tavşancıl, Ezel (2010). *Tutulumların Ölçülmesi ve SPSS İle Veri Analizi*. (4. Baskı). Ankara: Nobel Basım Yayın.
- Terzi, B., Azizoğlu F. & Özhan F. (2021). Factors affecting attitudes of nursing students towards distance education during the Covid-19 pandemic: A web-based cross-sectional survey. *Perspectives In Psychiatric Care*, 1(9), <https://dx.doi.org/10.1111/ppc.12747>.
- Toker Gökçe A. (2008). Küreselleşme sürecinde uzaktan eğitim. *D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 1-12. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/787151>.
- Türküresin, H. Er (2020). Covid-19 Pandemi Döneminde Yürütülen Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Öğretmen Adaylarının Görüşleri Bağlamında İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, Salgın Sürecinde Türkiye’de ve Dünyada Eğitim, 597-618. <https://dx.doi.org/10.37669/milliegitim.787509>.
- Üçer, N. (2020). Pandemi (Covid-19) sürecinde uzaktan eğitim araçlarının etkinliğinin üniversite öğrencileri tarafından değerlendirilmesine kullanımlar ve doyumlar yaklaşımı açısından bir bakış. *Global Media Journal TR Edition*, 11 (21).
- Vasiliki, K., Athina, C. ve Eleni, T. (2021). Greek University Students’ Attitudes About Distance Education Due to Emergency Circumstances. *European Journal of Open Education and E-learning Studies*, 6(1). <http://dx.doi.org/10.46827/ejoe.v6i1.3529>.
- Yahşi, Ö. & Kırkıç, K.A. (2020). Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi. *Turkish Studies- Educational Sciences*, 15(5). <http://dx.doi.org/10.47423/TurkishStudies.46136>.
- Yıldız, E., Çengel, M. & Alkan, A. (2021). Pandemi sürecinde uzaktan eğitim ortamlarının kullanımına ilişkin tutum ölçeği. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, Cilt 17, Sayı 33, 132-153. <http://dx.doi.org/10.26466/opus.811510>.
- Yıldız, G., & Çakmak, E. K. , (2021). Investigating the distance education process according to the demographic characteristics of the notary and the notary employee. *Contemporary Educational Technology*, Vol.13, no.2, 1-18.
- Yılmaz İnce, E., Kabul, A., & Diler, İ. (2020). Distance education in higher education in the COVID-19 pandemic process: A case of Isparta Applied Sciences University. *International Journal of Technology in Education and Science (IJTES)*, 4(4), 343-351.
- Yumbul, E. (2021). *Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Programı.